

Knjižica s odgovorima

Sadržaj

Arktički ocean

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10

Sredozemno more

1	2	3	4	5
11	12	13	14	15

Baltičko more

1	2	3	4	5
16	17	18	19	20

Crno more

1	2	3	4	5
21	22	23	24	25

Atlantski ocean Kanal / Sjeverno more

1	2	3	4	5
26	27	28	29	30

Uvod

U ovoj knjižici pronaći ćeš pojmovnik i ishode odluka koje tvoj tim donosi tijekom igre.

Svaki put kad tvoj tim odabere opciju s kartice zadatka, ishod možeš potražiti u ovoj knjižici. Provjeri broj stranice na kartici i otiđi na odgovarajuću stranicu. Zatim pronađi odluku koju si donio i vidi koliko si bodova osvojio ili izgubio na četiri stupa:

 Bioraznolikost (riba)	 Društvena pravednost (vaga)
 Gospodarstvo (novčanik)	 Zdravlje (srce)

Na igraćoj ploči pomiči svoje figure gore ili dolje po stupovima prema prikazanim bodovima.

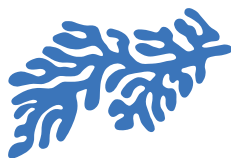
Uz svaki ishod dolazi kratko objašnjenje — odvojite trenutak da ga pročitate zajedno s timom. To će vam pomoći razumjeti učinak vašeg izbora i isplanirati sljedeće poteze.

Ishode provjerite tek nakon što donesete odluku — bez zavirivanja! (Osim ako tvoj lik ima posebnu moć koja to dopušta...)

Ako na kartici vidiš podebljanu riječ, njezinu definiciju pronaći ćeš u pojmovniku. Pročitaj je naglas kako bi svi u timu naučili što znači.

Definicije

Pronađi definiciju

podobljanih riječi u nastavku:

● **Cvjetanje algi (ili cvat**

algi): Brz i velik rast algi koji se događa kada previše hranjivih tvari, poput gnojiva, dospije u vodu. Ta cvjetanja mogu vodu obojiti u zeleno, potrošiti kisik i ponekad osloboditi štetne toksine.

●● **Akvakultura:** Poznata i kao

uzgoj ribe, akvakultura je uzgoj riba, školjkaša ili morskih biljaka poput morskih algi u bazenima ili ograđenim područjima u moru. Koristi se za proizvodnju morskih plodova bez oslanjanja samo na divlju ribu.

● **Balastna voda: Balastna**

voda je morska voda koju brod upumpava kako bi održao sigurne uvjete plovidbe. To poboljšava stabilnost i pogon broda nadoknađujući promjene u težini tereta.

● **Bioobrastanje:** Događa se kada se sitne biljke, životinje ili mikroorganizmi (poput vitičara ili algi) prilipe za brodove, plutače ili druge podvodne površine. Može oštetiti opremu i pomoći

u širenju invazivnih vrsta s jednog mjesta na drugo.

● **Usputni ulov:** Morske životinje koje se slučajno ulove dok ribari pokušavaju uloviti nešto drugo. To mogu biti dupini, kornjače, mlada riba ili druge neželjene vrste. Smanjenje usputnog ulova pomaže zaštititi morski život.

● **Karbonat:** Prirodna

kemijska tvar koja se nalazi u morskim školjkama, koraljima i stijenama. Mnoge morske životinje koriste ga za izgradnju ljuštura i kostura. Nastaje miješanjem ugljikova dioksida (CO₂) s vodom u oceanu.

● **Građanska znanost: To je**

kada građani prikupljaju ili proučavaju podatke i djeluju zajednički. To može uključivati brojanje ptica, mjerenje oborina, skupljanje plastike na plažama ili bilježenje pojave meduza.

● **CO₂:** Plin koji se prirodno javlja. Bezbojan je i bez mirisa. Biljke ga trebaju za rast, ali previše CO₂ u zraku zadržava toplinu i uzrokuje klimatske promjene. Dio njega

također apsorbira ocean, što može promijeniti kemijski sastav vode.

Usluge ekosustava:

Koristi koje nam priroda daje besplatno, poput čistog zraka i vode, zdravog tla, ribe za jelo i zaštite od poplava. Močvare, šume i oceani pružaju vrijedne usluge koje pomažu ljudima i planetu.

Eutrofikacija: To se

događa kada previše hranjivih tvari (uglavnom s poljoprivrednih otjecanja ili iz kanalizacije) dospije u jezera ili mora. Uzrokuje cvjetanje algi, oduzima kisik iz vode i može ubiti ribe i drugi morski život.

Otjecanje gnojiva: Kada

kiša ispire višak gnojiva s poljoprivrednih površina u rijeke, jezera ili more. To može uzrokovati previše hranjivih tvari u vodi, zbog čega alge prebrzo rastu. Alge mogu blokirati sunčevu svjetlost i potrošiti kisik, škodeći ribama i drugim životinjama.

- **Mrijestilište:** Mjesto gdje se ribe ili školjkaši uzgajaju dok ne postanu dovoljno snažni da prežive u divljini ili na ribogojilištima. Mrijestilišta pomažu održati riblje populacije i akvakulturne poslove.

- **Jod:** Mineral koji ljudsko tijelo treba u malim

količinama da ostane zdravo. Pomaže tijelu stvarati važne hormone, a često se nalazi u morskim plodovima, mliječnim proizvodima i jodiranoj soli.

Moratorij: Privremeni

prekid neke aktivnosti, često radi zaštite prirode ili kako bi se dobilo vrijeme za proučavanje problema. Primjerice, ribolovni moratorij znači da nitko neko vrijeme ne smije loviti određenu vrstu, kako bi se populacija mogla oporaviti.

Selektivna ribolovna oprema:

Ribolovni alati ili mreže osmišljeni da love samo određene vrste ili veličine riba. To pomaže zaštititi mladu ribu i druge morske životinje koje se ne bi trebale loviti, čineći ribolov održivijim.

- **Štitnjača:** Mala žlijezda u vratu koja stvara hormone za kontrolu energije, rasta i metabolizma tijela (kako tijelo koristi hranu za energiju). Za pravilan rad treba jod.

- **Zoonoza (ili zoonotska bolest):** Bolesti koje se mogu prenositi između životinja i ljudi. Neke od tih bolesti mogu nastati jedenjem neispravnih morskih plodova ili kontaktom s bolesnim životinjama. Njihovo praćenje pomaže zaštititi i ljude i divlje životinje.

Arktički ocean

1

1 Ulažeš u ekooznake kako bi prodavao klimatski osviještenim kupcima.

+1

Ekooznake promiču održive ribolovne prakse koje štite morski život.

+1

Možeš zaraditi više prodajom ekoosviještenim potrošačima, ali certifikacija mnogo košta.

-1

Najviše mogu profitirati velike tvrtke jer si mogu priuštiti dodatne troškove certifikacije.

-

Nema većeg učinka na zdravlje.

2 Zadržavaš subvencije za gorivo kako bi arktički ribolov ostao konkurentan.

-1

Veće emisije CO2 i prekomjerni ribolov mogu naškoditi morskim životinjama i njihovu staništu.

+1

Odmah pomaže lokalnim ribarima i štiti radna mjesta

+1

Podupire zajednice koje ovise o ribolovu na Arktiku.

-1

Veće emisije CO2 s vremenom mogu naškoditi okolišu i zdravlju ljudi.

3 Postupno ukidaš subvencije za gorivo i pomažeš prelazak na čistije ribolovne tehnologije.

+2

Smanjenje emisija i ribolovnog pritiska pomaže zaštititi ocean.

-1

Prelazak na čistću tehnologiju je skup, pa dobit isprva može pasti.

-1

Male tvrtke i ribari mogli bi imati poteškoća ako ne dobiju pomoć za nabavu nove opreme.

+1

Čistiji ribolov znači čistiji zrak i manje rizika za okoliš.

1 Štitiš staništa divljeg lososa i pooštravaš ribolovna pravila.

+2

Zaštita staništa pomaže rastu populacije divljeg lososa i rasterećuje riječne ekosustave.

-1

Stroža pravila znače manje prilika za lov ove vrijedne vrste, koja je stup arktičkog gospodarstva.

-1

Manji ili tradicionalni ribari mogli bi izgubiti više od velikih tvrtki.

+1

To s vremenom održava pristup popularnom i zdravom izvoru divljih morskih plodova.

2 Povećavaš ribolovne kvote dok još ima dovoljno divljeg lososa.

+2

Više ribolova ubrzava gubitak divljeg lososa i dodatno opterećuje ekosustave.

+1

Dobro za ribarski posao — za sada.

-2

Kratkoročna dobit mogla bi naštetiti budućnosti zajednica koje ovise o lososu.

-1

Divljeg lososa u budućnosti bi moglo biti teže pronaći, iako je zdrav izvor hrane.

3 Ulažeš u mrijestilišta lososa i obnovu rijeka kako bi populacije lososa rasle.

+1

Mrijestilišta i obnova rijeka pomažu divljem lososu, ali mogu utjecati na njegovu genetsku raznolikost ako se ne upravlja dobro.

+1

To stvara lokalna radna mjesta i dugoročno podupire ribolov.

+1

To pomaže zajednicama koje ovise o lososu da mu s vremenom zadrže pristup.

+1

Zdravlje rijeka poboljšava kvalitetu vode i smanjuje pritisak parazita.

1 Prilagođavaš ribolovna pravila i kvote za lov novih ribljih vrsta.

+1

Odgovoran lov novih vrsta štiti autohtone vrste i održava ravnotežu u ekosustavu.

+2

Nove vrste riba donose novi posao i podupiru ribarska radna mjesta.

+1

Pomaže zajednicama koje ovise o ribolovu da pronađu nove izvore prihoda dok se riblje populacije mijenjaju.

+1

Više izbora morskih plodova može poboljšati prehranu.

2 Usredotočuješ se na zaštitu autohtonih arktičkih vrsta.

+1

Zaštita autohtonih vrsta održava arktički ekosustav snažnim.

-1

Ograničavanje ulova zasad može naštetiti gospodarstvu.

-1

Najviše bi moglo pogoditi tradicionalne ribarske zajednice ako nema dodatne potpore.

+1

Održava dostupnost lokalnih, zdravih izvora hrane.

2 Pokušavaš surađivati s drugim zemljama kako bi spriječio prekomjerni ribolov i sukobe.

+1

Zemlje koje surađuju mogu promicati odgovorno upravljanje ribljim fondovima, ali to može potrajati.

-

Spori pregovori i neslaganja mogli bi odgoditi koristi.

+1

To sprječava dominaciju većih nacija ili flota i osigurava pravednost.

+1

Dobra suradnja može svima osigurati siguran i stabilan pristup morskim plodovima.

1 Uvodiš stroge propise o bioobranstvu i balastnoj vodi u arktičkim vodama.

+2

Stroga pravila zaustavljaju širenje štetnih vrsta i štite autohtoni divlji svijet.

-1

Nova pravila zahtijevaju više vremena, osoblja i opreme, usporavajući dio gospodarskog rasta.

+1

Štiti način života zajednica koje ovise o autohtonim vrstama za hranu i kulturu.

+1

To smanjuje rizik od kontaminacije hrane i bolesti koje se mogu prenijeti sa životinja na ljude (zoonoza).

2 Dopuštaš brodovima nastavak plovidbe bez dodatnih pravila o invazivnim vrstama.

-2

Više invazivnih vrsta moglo bi oštetiti arktički divlji svijet i ekosustave.

+1

Brodarstvo brzo raste i donosi novac, ali dugoročna šteta ribolovnoj industriji i ekosustavu kasnije bi mogla koštati više.

-1

To šteti zajednicama koje ovise o autohtonim vrstama za preživljavanje i tradiciju.

-2

Bolesti i onečišćenje od invazivnih vrsta mogu predstavljati ozbiljne zdravstvene rizike, uključujući zoonozu.

3 Zahtijevaš da brodovi očiste trupove prije ulaska u arktičke vode.

+1

Čišćenje brodskih trupova pomaže zaustaviti širenje invazivnih vrsta.

+1

Ta je opcija jeftinija od potpune regulacije i tvrtkama omogućuje nastavak rada uz manje kašnjenja.

+1

To uravnotežuje potrebe lokalnih zajednica i broderske industrije.

+1

To smanjuje rizik od prijenosa zaraze sa životinje na čovjeka (zoonoza) i održava pristup zdravim izvorima morskih plodova.

1 Ulažeš u akvakulturne sustave koji podnose topliju vodu.

+1

Otporniji uzgojni sustavi pomažu zaštititi divlju ribu i smanjuju utjecaj bijega uzgojene ribe na divlji svijet.

+2

Rano ulaganje održava uzgoj ribe profitabilnim i konkurentnim.

+1

To podupire radna mjesta i zajednice koje ovise o uzgoju ribe.

+1

Zdravija uzgajališta znače manje parazita i sigurniju ribu za jelo.

2 Usporavaš širenje akvakulture kako bi zaštitio okoliš.

+2

Usporavanje rasta daje predah ekosustavima i pomaže zaštititi divlje vrste.

-1

Manje uzgoja zasad znači manju dobit i manji rast poslovanja.

-1

To bi moglo dovesti do gubitka radnih mjesta u područjima koja ovise o uzgoju ribe.

+1

Manje ribe na uzgajalištima znači manje bolesti i manju potrebu za antibioticima.

3 Financiraš istraživanja za praćenje učinaka klime i prilagodbu akvakulturnih praksi.

+1

Istraživanja pomažu boljem upravljanju uzgajalištima u budućnosti.

+1

To pomaže industriji da dugoročno ostane snažna, čak i ako sada košta više.

+1

To uzgajivačima daje alate za nastavak rada dok se klima mijenja.

+1

Bolje informacije znače sigurniju ribu i manje zdravstvenih rizika.

Sredozemno more

1

1 Pokrećeš kampanju kojom potičeš ljude da jedu ribu lav.

+1

Jedenje ribe lav pomaže smanjiti njihov broj i štiti autohtone ribe.

+1

To otvara nova tržišta za ribare i restorane, iako je za sigurnu pripremu ribe lav potrebna vještina.

+1

To donosi prihod malim ribarima i obalnim zajednicama.

+1

Riba lav ima malo masti i može biti zdrava, pristupačna hrana.

2 Stvaraš programe građanske znanosti i ronjenja za praćenje i uklanjanje ribe lav u ključnim područjima.

+2

Ciljano uklanjanje u osjetljivim područjima štiti ključne autohtone vrste.

-1

Obuka i organizacija volontera koštaju, bez izravne dobiti.

+1

Uključuje lokalno stanovništvo i podiže svijest.

-1

Postoji rizik od uboda ako ljudi nisu pravilno obučeni.

3 Financiraš istraživanja da vidiš mogu li novi grabežljivci pomoći u njihovoj kontroli.

-1

Uvođenje novih vrsta može naškoditi autohtonim vrstama.

-1

Istraživanje traje i ne isplati se odmah.

-

Zasad nema jasnog učinka — moguće koristi doći će kasnije.

-

Zasad nema velikog učinka na zdravlje.

1 Promičeš lov plavog raka i plasiraš ga kao lokalnu deliciju od morskih plodova.

+1

Lov plavih rakova pomaže zaštititi autohtone vrste i ekosustave.

+2

Potražnja za plavim rakovima raste, stvarajući novi posao za ribare i restorane.

+1

To donosi radna mjesta i smanjuje oštećenja opreme, iako ne profitiraju svi jednako.

+1

To nudi jeftinu, zdravu opciju morskih plodova bogatu proteinima i zdravim mastima.

2 Ulažeš u velike programe uklanjanja i praćenja.

+2

To je najbolja opcija za zaštitu autohtonih vrsta i obnovu ravnoteže.

-1

Preostale meduze nastavljaju bosti kupče.

+2

To pomaže ribarima da nastave loviti autohtone vrste o kojima ovise i smanjuje gubitak opreme.

-

Nema neposrednih učinaka na zdravlje.

3 Ne poduzimaš ništa i nadaš se da će priroda sama pronaći ravnotežu.

-2

Puštanje rakova da se šire pogoršava stanje za autohtone vrste.

-1

Ribolovna oprema se oštećuje, a tradicionalni ulov postaje sve teže pronaći.

-1

Mali ribari najviše su pogođeni gubitkom prihoda.

-1

Poremećeni opskrbeni lanci snižavaju kvalitetu morskih plodova i sigurnost hrane.

1 Zahtijevaš DNK testiranje i digitalno praćenje svih proizvoda od morskih plodova.

+2

DNK testiranje osigurava ispravnu identifikaciju morskih plodova i pomaže spriječiti prodaju ilegalne ili ugrožene ribe.

-1

Nova tehnologija i testiranje poskupljuju stvari za prodavače.

+2

To štiti poštene proizvođače i ribare te pomaže ranjivim kupcima da ostanu sigurni.

+1

To smanjuje rizik od alergija i osigurava da ljudi znaju što jedu.

2 Pokrećeš nacionalnu kampanju koja ljudima pomaže prepoznati sezonsku, lokalnu ribu.

+1

Promicanje lokalne i sezonske ribe podupire odgovoran ribolov i sprječava prekomjerni ribolov.

-1

Velike kampanje koštaju i ne donose dobit odmah.

+1

To pomaže malim ribarima da prodaju svoj ulov i konkuriraju većim prodavačima.

+1

To potiče ljude da odabiru sigurnije, zdravije morske plodove.

3 Stvaraš pouzdanu oznaku „Mediterranean Verified“ za sljedeće morske plodove.

+1

Oznaka potiče odgovornu nabavu i jasno označavanje, smanjujući ilegalne i neodržive prakse.

+1

Vođenje toga malo košta, ali povećava vrijednost certificiranih morskih plodova.

+1

Oznaka gradi povjerenje i nagrađuje ribare koji poštuju pravila.

+1

To čini morske plodove sigurnijima za jelo poboljšavajući sljedivost i transparentnost.

1 Provodiš stroge ribolovne kvote i sezonske zabrane.

+2

Zalihe morskih plodova oporavljaju se, pomažući ravnoteži morskih ekosustava.

-1

Ribari kratkoročno zarađuju manje, ali kasnije mogu profitirati ako se zalihe vrate u normalu.

-2

Bez pomoći, mali ribari gube najviše.

-

Nema neposrednog učinka na zdravlje.

2 Promičeš održivu akvakulturu autohtonih vrsta.

+1

Ako se provodi održivo, to rasterećuje divlju ribu, osobito kada se uzgajaju samo autohtone vrste.

+2

To potiče lokalna radna mjesta i proizvodnju hrane, smanjujući ovisnost o uvozu.

-

Nova radna mjesta pomažu nekima, ali drugi, poput malih ribara, mogli bi imati poteškoća.

+1

Iako se prehrambena vrijednost razlikuje od divlje ribe, ovo rješenje pruža sigurnost hrane.

3 Pokrećeš program baštine morskih plodova za poticanje kreativnosti i održivosti u kulinarskom sektoru.

+1

Manja potražnja za prelovljenim vrstama pomaže zaštititi more.

+2

To podupire lokalne restorane i turizam kroz svjež kulinarski identitet, privlačeći međunarodnu pozornost.

+1

To slavi kulturne tradicije te male ugostiteljske i turističke poslove, ali ne podupire lokalne ribare.

+1

To potiče raznolik, održivu prehranu, produžujući životni vijek.

1 Stvaraš morska klimatska utočišta i zone bez ribolova.

+2

To štiti ranjive vrste i daje morskom životu priliku da se prilagodi uvjetima zatopljenja.

-1

Ribari isprva mogu izgubiti pristup nekim područjima, ali zalihe se s vremenom mogu oporaviti.

-2

Manji ribari najviše trpe ako ne dobiju potporu.

+1

Zaštita koralja, planktona i dagnji pomaže održati opskrbu morskim plodovima stabilnom i hranjivom.

2 Podupireš istraživanje i prilagodbu za pogođeni ribolov i akvakulturu.

+1

Rezultati istraživanja smanjuju pritisak na divlji svijet.

-1

Istraživanje zahtijeva novac, ali koristi nisu neposredne.

+1

To malim poduzećima daje priliku da se prilagode klimatskim promjenama.

-

Nema neposrednih učinaka na zdravlje.

3 Pokrećeš sredozemni pakt za klimatsko djelovanje za more.

+2

Međunarodna suradnja može pomoći zaštititi vrste i staništa diljem Sredozemlja.

+1

Zajednička pravila i akcijski planovi mogu dugoročno podupirati ribolov i turizam.

+1

To potiče suradnju među zemljama i manjim zajednicama daje moć djelovanja.

+1

Bolje regionalno planiranje može svima osigurati čiste, zdrave morske plodove.

Baltičko more

1

1 Provodiš stroga pravila za ograničavanje otecanja iz poljoprivrede i gradova.

+1

To poboljšava kvalitetu vode i pomaže zaštititi morske ekosustave.

-1

To donosi veće troškove poljoprivrednicima i gradovima za poboljšanje njihovih sustava.

-1

Manjim gospodarstvima i lokalnim vlastima moglo bi biti teže ispuniti nova pravila.

+1

Manje toksičnog onečišćenja u obalnim područjima smanjuje rizik od ozbiljnih zdravstvenih problema, osobito neuroloških stanja.

2 Nadograđuješ postrojenja za pročišćavanje otpadnih voda kako bi smanjio ispuštanje.

+1

To smanjuje jedan od glavnih izvora onečišćenja, pomažući oporavku ekosustava.

-

Početak je skup, ali dugoročno štedi novac sprječavajući zdravstvene probleme i štetu okolišu.

+1

To svima omogućuje pristup čistoj vodi i pomaže zaštititi zajednice.

+1

Bolja kvaliteta vode poboljšava javno zdravlje, uključujući mentalno zdravlje.

3 Pokrećeš kampanju za podizanje svijesti s nagradama kako bi svi dobrovoljno smanjili onečišćenje.

-1

Morski život i dalje trpi ako je napredak prespor ili neujednačen

-

Nema izravnog učinka

+1

To potiče kolektivno djelovanje bez kažnjavanja ikoga.

-1

Ako je djelovanje presporo, toksični proizvodi ostaju u vodi i ljude drže u opasnosti.

1 Uvodiš sezonska ili područna ribolovna ograničenja u bućnim zonama.

+1

Haringa se može bolje odmarati i razmnožavati u mirnijim područjima, pomažući ponovnom rastu njihova broja.

-

Manji ribolov na nekim mjestima smanjit će kratkoročni prihod, ali pomaže da haringa ostane dostupna u budućnosti.

+1

To pomaže zaštititi kulturne tradicije i osigurava dugoročan pristup haringi za lokalne ribare i zajednice.

+1

Manje stresirana riba hranjivija je. To također štiti ovaj zdrav lokalni izvor hrane za buduće generacije.

2 Potičeš tiše motore i opremu za ribolov i brodarstvo.

+2

Uz manje buke, haringa živi u sigurnijem, mirnijem okruženju i može napredovati.

+1

Nove tihe tehnologije pomažu modernizirati ribolovnu i brodarsku industriju i održati ih konkurentnima.

-1

Neki mali ribari mogli bi teško priuštiti nove tihe brodove ili opremu.

+1

Zdravija haringa znači bolju prehrambenu vrijednost za ljude koji je jedu.

3 Potičeš ljude da konzumiraju raznovrsnije morske plodove kako bi manje ovisili o haringi.

+1

Rasterećenje haringe pomaže zaštititi ravnotežu morskog života, čak i ako je buka i dalje problem.

+2

Više vrsta morskih plodova znači više poslovnih prilika za ribare, restorane i tržnice hrane.

+1

Mali ribari mogu diversificirati prihod iz drugih vrsta.

+1

Veća raznolikost morskih plodova može značiti bolju prehranu.

1 Ulažeš u uklanjanje algi i povećanje kisika kako bi spriječio mrtve zone.

+1

Više kisika u vodi pomaže ribama i morskim životinjama da žive i rastu.

-1

Ti projekti mnogo koštaju i ne rješavaju problem u njegovu izvoru.

+1

To pomaže ribarima i obalnim zajednicama vraćajući ribu i ograničavajući štetu koju alge nanose brodovima i opremi.

+1

Čistija voda znači manje toksina te bolje morske plodove i uvjete za kupanje.

2 Promičeš održivu poljoprivredu na kopnu kako bi ograničio otjecanje gnojiva.

+2

Zaustavljanje onečišćenja na izvoru održava more zdravijim i štiti obalne i morske ekosustave.

-1

Poljoprivrednicima trebaju financijska potpora i vrijeme da promijene način rada.

-1

Malim poljoprivrednicima teže se prilagoditi.

+1

Zdravija voda, hrana i okoliš pomažu ljudima da se osjećaju bolje i sigurnije.

3 Podupireš obnovu obalnih močvara kao filtera između kopna i mora.

+2

Močvare djeluju kao prirodni filteri, upijajući višak hranjivih tvari, a ujedno su bogata staništa za ribe, ptice i beskralježnjake.

-

Obnova močvara mnogo košta, ali može donijeti i nove prihode, primjerice kroz turizam u prirodi.

+1

Pomaže i obalnim i unutrašnjim zajednicama kroz usluge ekosustava močvara.

+1

Manje algi znači čistiju vodu i manje rizika za zdravlje ljudi.

1 Uvodiš stroža ribolovna pravila kako bi se riblje populacije mogle obnoviti.

+2

To daje ribljim fondovima i staništima vrijeme da se oporave i ojačaju.

+1

Ribari bi neko vrijeme mogli zarađivati manje, ali to pomaže očuvati ribarska radna mjesta u budućnosti.

+1

To podupire bolju budućnost ribara potičući ih na lov raznovrsnijih vrsta i pomažući manjim ribarskim poslovima.

-

Nema izravnog učinka.

2 Pokrećeš velike projekte obnove staništa u ključnim područjima.

+2

Pomaže područjima gdje se ribe trebaju mrijestiti i rasti, pomažući povratak morskog života.

-1

Skupo je za pokretanje i održavanje, a treba vremena da se rezultati pokažu.

-

Uglavnom neutralno, osim ako su lokalne zajednice uključene ili dobiju radna mjesta iz tih radova.

+1

Zdravije more s vremenom znači kvalitetnije morske plodove.

2 Promičeš selektivnu ribolovnu opremu koja je sigurnija za prirodu, ali i dalje omogućuje ribolov.

+1

Nova oprema štiti morsko dno i izbjegava nenamjeran ulov vrsta.

+1

Ribari mogu nastaviti raditi i loviti kvalitetniji proizvod, ali nova oprema košta.

-1

Mali ribari možda si ne mogu priuštiti opremu ili trebaju obuku za njezino korištenje.

-

Nema izravnog učinka na zdravlje.

1 Pojačavaš provedbu i kazne za neprijavljeni ribolov.

+1

To štiti ribe osiguravajući da ih se manje ulovi bez prijave.

-1

Stroga pravila mogu isprva otežati ribolov i skupo ih je provoditi.

+1

Pravedno prema ribarima koji već poštuju pravila.

+1

Bolja sljedivost znači sigurnije morske plodove i manju vjerojatnost jedenja pogrešno označene ribe (što može biti opasno u slučaju alergije).

2 Surađuješ s ribarima na prikupljanju boljih podataka i nudiš nagrade za prijavu ulova.

-1

Ako se svi ribari dobrovoljno ne pridržavaju plana, on možda neće dovoljno dobro funkcionirati.

+1

Ribari mogu nastaviti raditi i početi razvijati bolje navike prijavljivanja.

+1

To gradi povjerenje, zajedničku odgovornost i osjećaj pripadnosti među obalnim zajednicama.

-

Nema izravnog učinka.

3 Koristiš tehnologiju poput kamera i digitalnih očevidnika za praćenje ulova na brodovima.

+2

Daje jasne podatke u stvarnom vremenu za zaštitu ribljih fondova i smanjenje ilegalnog ili štetnog ribolova.

-1

Skupo za ugradnju i rad sustava.

-2

To izaziva zabrinutost za privatnost jer se neki ribari osjećaju stalno promatranima.

-

Nema izravnog učinka.

1

1 Potičeš ribare da u pogođenim regijama koriste udice umjesto mreža.

-2

Meduze i dalje cvjetaju, utječući na razmnožavanje autohtonih vrsta.

+1

Ribolov se ne zaustavlja i ribari zadržavaju prihod, ali ima manje vrsta za lov pa cijene morskih plodova rastu.

-2

Manji ribari ne mogu si priuštiti novu opremu i u nepovoljnom su položaju. Skuplji morski plodovi otežavaju obiteljima s niskim primanjima kupnju ribe.

-1

Broj kupaca koje ubadaju meduze i dalje raste.

2 Razvijaš gospodarske primjene meduza, poput prehrambenih proizvoda, lijekova ili gnojiva.

+2

Populacija meduza smanjuje se, a autohtone vrste mogu ponovno napredovati.

+2

Iz proizvoda od meduza rastu nova radna mjesta i poslovi.

+2

Stvaraju se lokalna radna mjesta, a ribari se mogu vratiti uobičajenom poslovanju.

+1

Manje kupaca biva ubodeno. Na tržištu se pojavljuju novi farmaceutski proizvodi na bazi meduza.

3 Provodiš strožu kontrolu balastne vode s brodova kako bi spriječio daljnje unošenje invazivnih meduza.

-1

To usporava problem, ali ne rješava meduze koje su već ondje.

-2

Brodovi i ribari imaju kašnjenja i više pravila, dok meduze i dalje stvaraju probleme. Cijene morskih plodova rastu.

-2

Mali ribari najviše trpe. Više cijene morskih plodova teško padaju obiteljima s niskim primanjima.

-

Nema većeg izravnog učinka.

1 Pojačavaš provedbu i kazne za ilegalni ribolov.

+2

Stroža kontrola znači da se manje ribe uzima nepravedno, pa se vrste mogu oporaviti.

-2

Nadzor i ophodnje su skupi, čak i ako dugoročno pomažu zaštititi riblje fondove.

+1

Pošteni ribari zaštićeni su od nepoštena konkurencije.

+1

Bolja sljedivost znači sigurnije morske plodove za sve.

2 Podupireš legalne ribolovne aktivnosti poticajima.

+1

Poticanje održivih praksi pomaže rastu ribljih populacija tijekom vremena.

-1

Davanje subvencija kratkoročno košta.

+2

Ribari koji poštuju pravila, osobito mali, nagrađeni su i podržani.

+1

Sigurnije ribolovne prakse pomažu održati morske plodove čistima i sljeditivima.

3 Surađuješ sa susjednim zemljama kako bi poboljšao kontrolu.

+1

Kako vrste migriraju unutar Crnog mora, prekogranična suradnja pomaže zaštititi morske životinje.

+1

Dijeljenje ophodnji i informacija štedi novac i čini ribarsko gospodarstvo stabilnijim.

+1

Svi poštuju ista pravila, što djeluje pravedno i gradi povjerenje.

+1

Bolji nadzor znači sigurnije morske plodove u cijeloj regiji.

1 Uvodiš strože ribolovne kvote za zaštitu zaliha inćuna.

+1

Populacije inćuna imaju priliku za oporavak, što pomaže i cijelom ekosustavu.

-1

S manje inćuna za lov, ribari kratkoročno gube ključan izvor prihoda.

+1

To štiti dugoročan pristup inćunima, osobito za male ribare.

+1

Manji rizik od prekomjernog ribolova i nereguliranog ulova osigurava kvalitetu morskih plodova i dugoročan pristup inćunima za potrošače.

2 Promičeš alternativne vrste kako bi smanjio ovisnost o inćunu.

+1

Rasterećenje inćuna pomaže uravnotežiti morski prehrambeni sustav.

+1

Otvaraju se nova tržišta za druge vrste, nudeći nove poslovne prilike.

-1

Nekim tradicionalnim ribarima inćuna moglo bi biti teško promijeniti navike ili opremu.

+1

Jedenje šireg raspona morskih plodova može dovesti do bolje prehrane.

3 Ulažeš u akvakulturu kao dopunu ribolovu.

+1

Uzgoj ribe pomaže smanjiti pritisak na divlje zalihe inćuna.

+1

To stvara nova radna mjesta i osigurava stabilnu opskrbu inćunima.

-1

Prelazak na akvakulturu riskira da male ribare ostavi po strani.

-

Nema neposrednog učinka.

1 Potičeš ribare da love ovog puža koristeći selektivnu opremu koja ne šteti drugim životinjama ni morskom dnu.

+1

Druge morske životinje i morsko dno ostaju sigurni, dok populacija vrste Rapana venosa opada.

+2

Ribari zarađuju prodajom rapane kao novog proizvoda od morskih plodova.

-1

Manji ribari možda si ne mogu priuštiti posebnu opremu potrebnu za sudjelovanje.

Nema većeg učinka na zdravlje.

-

2 Odlučuješ ne djelovati, vjerujući da priroda uvijek pronađe svoj put.

-2

Stanje se pogoršava, dovodeći autohtone vrste poput kamenica i dagnji na rub izumiranja.

-2

Ribari gube prihod kako dagnje, kamenice i druge pogođene vrste nestaju.

-1

Obalne zajednice i mali ribari najviše su pogođeni.

-1

Uz manje dostupnih lokalnih morskih plodova, ljudi jedu manje zdrave morske hrane.

3 Potičeš stvaranje novih proizvoda od morskog puža.

+1

To pomaže kontrolirati širenje ovog morskog puža i daje autohtonim vrstama priliku za oporavak.

+2

Raste nova industrija, a proizvodi od rapane mogu se čak i izvoziti.

+1

Novi poslovi stvaraju lokalna radna mjesta.

+1

Puževi se koriste za stvaranje novih farmaceutskih proizvoda.

1 Provođiš stroške ribolovne kvote i nadzor.

+2

To smanjuje ribolovni pritisak, dajući obliču vrijeme za oporavak i pomažući ekosustavu da ostane uravnotežen.

-1

Ribari koji ovise o obliču mogli bi kratkoročno zarađivati manje.

-1

Mali ribari mogli bi biti najviše pogođeni novim pravilima.

+1

Zaštita zaliha obliča sada znači da ljudi mogu nastaviti jesti ovu hranjivu ribu u budućnosti.

2 Promičeš lov i konzumaciju alternativnih vrsta sa zdravijim zalihama.

+1

Manji pritisak na obliča pomaže njegovu oporavku i promiče uravnoteženije iskorištavanje morskih resursa.

+1

To otvara nova tržišta za manje poznate ribe, pomažući sektoru morskih plodova da se prilagodi.

+1

Ribari mogu nastaviti raditi prelaskom na nove vrste bez iscrpljivanja zaliha obliča.

+1

Raznovrsnija prehrana morskim plodovima može poboljšati zdravlje i prehranu.

3 Ulažeš u uzgoj obliča kako bi smanjio pritisak na divlje populacije.

-1

Ako se ne upravlja dobro, uzgajališta nose rizike poput onečišćenja od hrane ili bijega uzgojene ribe.

+1

Akvakultura stvara nove prihode i radna mjesta u regiji.

-

Uzgoj stvara stabilna radna mjesta, ali možda ne koristi malim ribarima.

-1

Postoji rizik da se novim uzgajalištima loše upravlja zbog nedostatka iskustva. Mogući problemi uključuju parazite ili zlouporabu antibiotika.

1

1 Zatvaraš ribolov ove vrste uvođenjem moratorija.

+2

Populacije bakalara imaju više vremena za rast.

-2

To je velik gubitak prihoda za cijelu industriju morskih plodova, ne samo za ribare.

-1

Mali ribari i siromašniji obitelji najviše su pogođeni.

-1

Ljudi više ne mogu nabaviti ovu jeftinu, zdravu ribu, koja je popularan izvor proteina i zdravih masti.

2 Snižavaš ribolovne kvote za bakalara.

+1

Bakalar ima više prilika za razmnožavanje.

-1

Ribari love manje i zasad zarađuju nešto manje.

+1

To pomaže zaštititi pristup bakalaru za buduće generacije i za male ribare čiji o njemu ovisi opstanak.

-

Nema većeg učinka.

3 Osiguravaš subvencije ribarima za nabavu opreme koja smanjuje usputni ulov bakalara.

+1

Manje bakalara ulovi se greškom.

-

Ribari troše novac na opremu, ali i dalje zarađuju od ribolova.

+1

To pomaže ribarima da se promijene bez gubitka radnih mjesta.

-

Nema većeg učinka.

1 Tražiš od uzgajivača da uzgajaju smeđe alge (kelp) kako bi voda bila manje kisela.

+2

Kelp smanjuje CO2 u vodi, ublažavajući učinke kiselosti na uzgajališta školjkaša i pružajući stanište morskim životinjama.

+1

Uzgajivači mogu prodavati kelp i zaraditi više novca.

+1

To je jeftino i jednostavno, pa mogu pokušati sva uzgajališta, čak i mala.

+1

Kelp postaje dostupan na tržištu. Dobar je izvor joda, koji je važan za rad štitnjače.

2 Surađuješ sa znanstvenicima kako biste isprobali otpornije sojeve kamenica koji bolje podnose kiselu vodu.

+1

Kamenice ostaju otporne čak i u kiseljoj vodi.

-

Prelazak košta, ali kasnije će se isplatiti.

-1

Veća uzgajališta mogla bi imati bolji pristup tim kamenicama od malih proizvođača.

-

Nema većeg učinka.

3 Potičeš uzgajivače da provjeravaju vodu i dodaju prirodne proizvode poput zdrobljenih ljuštura ili vapnenca za popravak pH.

+1

Pomaže mladim kamenicama da prežive i rastu u mrijestilištima.

-1

Oprema i održavanje za to su skupi.

-1

Samo bi si veća uzgajališta mogla priuštiti alate bez subvencija.

-

Nema većeg učinka.

1 Ostavljaš stvari nepromijenjenima.

-2

Emisije CO2 iz prijevoza doprinose klimatskim promjenama, neizravno utječući na morske ekosustave.

+1

Jeftinije je ostaviti stvari kakve jesu.

-1

Lokalni ribari ne dobivaju posao od guljenja kozica.

Nema većeg učinka.

-

2 Pomažeš postaviti strojeve za guljenje kozica blizu mjesta ulova.

+1

Manje prijevoza znači manje emisija CO2, što doprinosi usporavanju klimatskih promjena.

+2

Stvaranje lokalnih radnih mjesta brzo nadmašuje trošak kupnje strojeva, doprinoseći lokalnom gospodarstvu.

-2

Strojevi smanjuju broj radnih mjesta koja bi se mogla stvoriti za ljude. Radnici u Maroku gube posao.

-

Nema većeg učinka.

3 Ulažeš u socijalne zadruge s radnicima koji ručno gule blizu ribolovne zone.

+1

Smanjuje emisije CO2 iz prijevoza guljenjem na lokalnoj razini.

-1

Plaće radnika više su u Europi nego u Maroku, što za isti rezultat košta više.

+1

Pomaže lokalnom stanovništvu da dobije posao i lokalno stječe vještine, ali radnici u Maroku gube posao.

-1

Kozice bi za neke obitelji mogle postati preskupe.

1 Drastično smanjuješ proizvodnju nafte i plina.

+2

Manje buke i onečišćenja pomaže morskim životinjama da se oporave.

-2

Mnogi ljudi gube posao i novac u sektoru nafte i plina.

+1

Pokazuješ snažnu predanost zaštiti prirode i budućih generacija.

+1

Čistiji ocean znači bolje zdravlje, osobito za ljude uz obalu.

2 Tražiš iste vrste za lov u drugim morima.

-1

Druga mora stradaju od prekomjernog ribolova.

+1

Ribolov se nastavlja i donosi novac na novim mjestima.

-1

To šteti i lokalnim i udaljenim ribarskim zajednicama.

-2

Onečišćenje iz sektora nafte i plina s vremenom uzrokuje ozbiljne javnozdravstvene probleme u obalnim zajednicama.

3 Sklapaš dogovor sa susjednim zemljama o ograničavanju onečišćenja i buke od nafte i plina.

+1

Morski život osjeća manje stresa i može se donekle oporaviti.

-

Nema većeg učinka. Operateri ostaju aktivni, što nadmašuje trošak prilagodbe.

+1

Pravedna pravila pomažu zaštititi prirodu i radna mjesta.

-

Nema većeg učinka.

1 Zajednički zabranjujete lov jakobovih kapica tijekom ključnih razdoblja razmnožavanja.

+2

Jakobove kapice dobivaju vrijeme za rast i razmnožavanje.

-1

Ribari gube novac tijekom zabrane u obje zemlje.

+1

Pravila su ista za sve, što je pravednije i izbjegava netrpeljivost među ribarskim zajednicama.

-

Nema većeg učinka.

2 Dopuštaš svakoj zemlji da lovi po vlastitim pravilima, ali uspostavljaš protokol za deeskalaciju u slučaju sukoba.

-1

Jakobove kapice i dalje su pod prevelikim pritiskom.

+1

Ribari nastavljaju raditi i zarađivati.

-2

Različita pravila izazivaju ljutnju i sukobe unatoč protokolu za deeskalaciju.

-

Nema većeg učinka.

3 Izrađuješ zajednički plan za jakobove kapice s ograničenjima i područjima koja se naizmjenično zatvaraju.

+1

Jakobove kapice polako se vraćaju zahvaljujući ograničenjima.

+1

Potrebne su neke promjene, ali radna mjesta i jakobove kapice dugoročno ostaju sigurni.

+2

Ribarske zajednice surađuju i manje se sukobljavaju.

-

Nema većeg učinka.

Funded by
the European Union

PART OF THE

EU MISSIONS

RESTORE OUR OCEAN & WATERS